

Overdenking ds. Claartje Kruijff d.d. 19 februari 2023 in de Geertekerk

Het zout der aarde

Drie activisten hadden zich in Naturalis in Amsterdam naakt opgesteld in de zaal met een groot skelet van de wolharige mammoet, samen met een bord met de tekst 'HOMO SAPIENS - uitgestorven 21e eeuw'. Misschien heeft u de indrukwekkende foto's van de drie naakte activisten naast het grote skelet gezien? Dit was in de weken van de activisten en hun protesten in de musea en iemand die zich had vastgelijmd aan een talkshowtafel om aandacht voor het klimaat op te eisen.

Ik keek naar [de foto van de naakte activisten naast het mammoetskelet in Naturalis](#) en moest drie keer kijken.

Een van de vrouwen ken ik! Uit mijn vorige kerk in Amsterdam. Ze stond daar onverschrokken de camera in te kijken.

De activist werd voor mij opeens Ingeborg.

Later op Facebook las ik haar verslag over hoe ze eigenlijk niet wilde en toch van zichzelf moest, hoe angstig ze was voordat ze ging, trillend zelfs, hoe ze ruzie had gehad met haar puberzoon en hoe moeilijk dat was - arme gozer dat dacht ik er wel bij - Ze schreef hoe koud ze het had gehad in de politiecel. Naakt met een deken om zich heen geslagen. En vervolgens word je door de drek van social media heen getrokken. De school waar ze leerkracht is kreeg bedreigingen binnen.

Ik ken haar als - een zachtaardig, heel liefdevol en warm iemand met een groot hart voor mensen, dieren en de wereld. Deze actie had haar - heel wat moed en een zwaar moederhart tegen de bierkaai op - gekost.

'Ik ben niet zo'n activistische type'. Dat hoor ik mensen vaak zeggen. En dat herken ik zelf ook - misschien zeggen sommigen van u dat ook wel. Ik ben benieuwd hoe u het ervaart, maar ik heb groot respect voor mensen die hun nek uitsteken. Die instaan en vechten voor mensen of zaken die kwetsbaarder zijn dan zij. Moedig, onverschrokken - of zo lijkt het in ieder geval.

Die onvermoeibaar overeind blijven en heel wat kritiek en weerstand oproepen maar ook incasseren moeten. Activisme kan ook onprettig zijn. Oncomfortabel. Irritant. Vragen oproepen, is dat nou nodig? Moet het echt zo?

Maar zij doen het wel. Zij lopen voorop.

En dan is er natuurlijk ook nog het meningencircus en al het lawaai van felle en gepolariseerde standpunten om ons heen. Ik hoor vaker mensen zeggen dat ze ergens in het midden passen - het grotere midden dat niet gehoord wordt. Het stille midden. Al die meningen, al die posities, dit past mij niet...

Ik herken het gevoel.

Mijn mening laten rijpen - eerst luisteren en nog eens, alle nuance en kanten en kwetsbaarheden horen - daar heb ik vaker behoefte aan -

maar wanneer is mijn positie in dat stille midden te comfortabel, gezapig... lafjes?

Jezus zegen tegen zijn volgelingen in de beroemde Bergrede die u de afgelopen weken hier een aantal keer al hoorde:

Jullie zijn het zout. Dat is boeiend. Jezus zegt niet: Jullie moeten zout worden. Nee, je bent het al!

Een paar jaar geleden kwam ik via via terecht bij een groepje vrouwen uit een conservatieve geloofsgemeenschap. Het werd een bijzondere ontmoeting. Deze stoere en dappere vrouwen zochten hun eigen weg, naar bevrijding uit hardnekkige patriarchale structuren waar ze onder leden. Zij zochten meer vrijheid voor zichzelf en zochten als moeders en grootmoeders ook meer vrijheid voor hun kinderen en kleinkinderen.

Hun persoonlijke verhalen spraken boekdelen. Een vrouw die haar werk wilde oppakken niet al te lang na de geboorte van haar baby en hoe de gemeenschap dat veroordeelde en hoe er over haar gepraat werd.

Een andere vrouw, die weer een generatie ouder was, was verhuisd uit deze gemeenschap- naar een ander dorp aan de rand van het dorp van haar jeugd. Nu voelt ze zich eigenlijk nergens meer thuis. Hier niet, daar niet. Ze zei: misschien hoef ik niet radicaal te breken, misschien kan ik het niet. Misschien ben ik wel bang dat iedereen met mijn breekt, vertelde ze.

Een derde vrouw vertelde dat er geen ruimte was voor mensen die anders waren. Zij was altijd het buitenbeetje, niet getrouwd in een gemeenschap die gebouwd is op familiewaarden.

En zo volgden er meer verhalen.

Ik vroeg waarom ze mij hadden uitgenodigd.

Ze vertelden dat ze vonden dat er te weinig perspectief was voor hun jeugd. Ze vreesden voor een verstikkende cultuur die zou leiden tot depressies en middelengebruik - hoe kunnen jonge mensen hier de ruimte, ook de geestelijke, geloofsruimte ervaren die ze nodig hebben in hun leven -

De vrouwen voelden aan dat ze via hun eigen individuele verhalen - wellicht door ze harder uit te gaan spreken - en ze te bundelen verder zouden kunnen komen en hun gemeenschap richting de toekomst zouden kunnen helpen.

Deze vrouwen waren gelovige mensen en wilde dat stuk van hun leven niet kwijtraken maar ze wilde het anders. We hebben elkaar toen een aantal keer ontmoet. Ze wilden iets op gaan zetten, de status quo bevragen en iets nieuws in beweging zetten.

We zijn hier als vrouwen niet zo solidair als we zouden kunnen zijn vertelden ze. We hebben kritiek op elkaar en veroordelen elkaar makkelijk. Vaak achter elkaars rug om. Maar sinds wij ons, stuk voor stuk, steeds iets meer zijn gaan uitspreken blijkt het dat er een groter onderhuids verlangen is naar een andere toekomst en meer vrijheid hier dan we wachten. Het voelt alsof er meer vrouwen achter ons staan dan we denken.

Toen we bespraken wie dan het voortouw zou nemen, in ieder geval het gezicht naar buiten toe zou worden, gebeurde er iets opmerkelijks: Nee, ik niet! Ik ben te oud, ik niet. Ik ben de jongste aanwezig, dat kan ik niet zijn. Maar ik toch zeker niet, ik ben altijd al de buitenstaander of ik ben toch niet representatief genoeg.

Hier gebeurde iets interessants. Allemaal moedige stoere vrouwen die - toen het erop aankwam- wie dan voorop zou lopen, zich een voor een gingen verontschuldigen. Ik toch zeker niet.

Dus dan opeens houdt angst ons tegen. En waarvoor dan? Wat is de angst onder de angst? Dat iedereen je afvalt? Dat je weggezet wordt als een gekkie? Dat mensen met je breken?

Dan doemt er een andere vraag op vermoed ik. Wie steunt mij? Zoals het in het Engels zo mooi heet: Who has my back? Wie staat er achter me?

En dan al die redenen die we van binnen verzinnen om er niet aan te hoeven gaan staan.

Ik moet het niet zijn: ik ben te oud, te jong, te senior, te junior, te onbelangrijk, mijn positie is hier is al zo groot, te nieuw, te zichtbaar, te onzichtbaar, te wit, te hetero, te homo, hier ben ik niet slim genoeg voor,

te serieus, teveel de grappenmaker, altijd het buitenbeetje, altijd al degene die zijn mond te snel opentrekt, de stille willie, altijd de volgzaam, de verbinder, het past mijn rol toch niet, ze zouden van me schrikken..... En zo doen we onszelf en anderen daarmee tekort.

De profeet Jeremia sputtert tegen: Nee, mijn God, ik kan het woord niet voeren, ik ben te jong!
God antwoordt hem: Zeg niet, ik ben te jong! Wees voor niemand bang want ik zal je terzijde staan... ik leg mijn woorden in jouw mond.

Een hele opdracht!

Stel je voor je zou kunnen en durven geloven en beamen: Dat we al uitgekozen zijn, in de moederschoot al gevormd. Dat we er al bij horen met precies die ene stem die we hebben, de onze, die ons eigen is.

En dat we erop zouden vertrouwen dat wij met onze eigen stem en plaats al onderdeel zijn van een veel groter team van medemensen.

Geloof is vertrouwen dat we al onderdeel zijn van een team zonder dat we onze medespelers tevoren kennen, zo las ik laatst.

Als je daarop zou vertrouwen. Dat jij al een waardevolle speler bent in een team van mensen die je vanzelf tegenkomt als je tevoorschijn komt.

En dat je zout bent op jouw manier en je rol kunt pakken daar waar je bent - dat je pittig kunt zijn, een smaakmaker vanuit wie jij bent en wat jij te brengen hebt. Dat je voor jezelf en voor anderen kunt opkomen. Dat je kritisch mag zijn om kostbaar leven te beschermen. Dat je steviger bent dan je denkt.

En dat je dat ook durft te te geloven ook op de momenten dat je denkt dat je alleen staat.

Ook zou je je kunnen afvragen breng ik betrouwbare ruimte met mij mee. Ben ik een betrouwbare teamgenoot? Kan iemand op mij rekenen. Sta ik achter een ander, zal ik anderen terzijde staan, neem ik voldoende verantwoordelijkheid op de plekken waar ik ben, binnen mijn mogelijkheden - kan de wereld om mij heen in nood op mij rekenen, steek ik mijn nek uit op mijn manier als het moet?

Zout zijn jullie zegt Jezus
tegen de mensen die aan zichzelf twijfelen
tegen de mensen die te kritisch over zichzelf zijn
tegen de mensen die zich zorgen maken over de wereld
tegen de mensen die zichzelf overschreeuwen omdat ze denken dat niemand ze hoort
tegen de mensen die zich wankel voelen
tegen de mensen die denken dat ze niet meer van nut zijn
tegen de nuancezoekers
tegen de bangeriken die ook moedig kunnen zijn
tegen jou en mij

Wees voor niemand bang, want ik zal je terzijde staan.

Jullie zijn het zout der aarde, licht van de wereld.

Pittige maar ook bemoedigende en hoopvolle metaforen om in te leren wonen.